

Cuprins

Despre autor	V
Mulțumiri.....	VII
Abrevieri	XVII
Capitolul I. Introducere.....	1
Capitolul II. Surse de protecție internațională a investițiilor străine	15
II.1. Sistemul surselor internaționale referitoare la protecția investițiilor.....	15
II.2. Acorduri bilaterale privind ajutorul reciproc și protecția investițiilor	18
Capitolul III. Protecția investițiilor conform dreptului comunitar (dreptul UE).....	23
III.1. Tratatul privind CE și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.....	23
III.2. Competențele UE în domeniul investițiilor străine.....	35
III.2.1. Situația înainte de Convenția de la Lisabona.....	35
III.2.2. Extinderea competențelor UE în raport cu investițiile străine directe în regimul Convenției de la Lisabona (TFUE)	38
III.3. Contradicții între BIT și dreptul comunitar.....	48
III.4. Articolul 351 TCE/TFUE (înainte art. 307 TCE)	50
Capitolul IV. Principiile BIT (Bilateral Investment Treaty) versus principiile Dreptului comunitar (unional).....	53
IV.1. Tratatul corect și echitabil.....	53
IV.2. Protecția așteptărilor legitime.....	55
IV.2.1. Așteptările legitime conform standardului dreptului internațional	55
IV.2.2. Explicarea noțiunii „așteptare legitimă” în litigii investiționale internaționale	56
IV.3. Principiul națiunii celei mai favorizate și principiul tratamentului național	59
IV.3.1. Protecția împotriva discriminării.....	59
IV.3.2. Clauza națiunii celei mai favorizate (CNF).....	60
IV.3.3. Clauza tratamentului național	62
IV.3.4. Excepțiile de la clauzele CNF pentru Organizațiile Integrării Economice Regionale (REIO).....	65
Capitolul V. Soluționarea litigiilor în domeniul investițional.....	68
V.1. Genurile de litigii și reglementarea soluționării lor	68
V.2. Litigiile dintre investitori și statele gazdă	69

V.3. Litigiile dintre state, ca părți ale tratatelor BIT.....	71
V.4. Alte mijloace de corectare	74
V.5. Litigii investiționale în cadrul comunitar	75
V.5.1. Compatibilitatea BIT intracomunitare cu dreptul comunitar.....	75
V.5.2. Soluționarea litigiilor investiționale în UE.....	79
V.5.3. Competența juridică conform BIT intracomunitare	81
V.5.4. Litigii privind cotele agro-alimentare introduse ca urmare a măsurilor UE	82
V.5.4.1. Eastern Sugar B.V. v. Republica Cehă - conform BIT: RC (CSFR) – Olanda.....	82
V.5.4.2. Cargill Inc. v. Poland – în conformitate cu tratatul privind relațiile economice și comerciale Polonia – SUA.....	86
V.5.4.3. Nordzucker v. Polonia - conform BIT: Polonia-Germania	88
V.5.5. Alte litigii investiționale în baza BIT intracomunitare	89
V.5.5.1. Eureka v. Polonia - conform BIT: Polonia - Olanda	89
V.5.5.2. HICEE B.V. v. Slovacia - conform BIT:RS /RFCS) – Olanda	92
V.5.5.3. EUREKO v. Slovacia - conform BIT: RS /RFCS) – Olanda.....	92
V.5.5.4. Rupert Joseph Binder v. Republica Cehă - conform BIT: RC (RFCS) – Germania.....	92
V.5.5.5. Micula v. România - conform BIT: România – Suedia	96
V.5.5.6. Vivendi v. Polonia – conform BIT: Franța - Polonia.....	100
V.5.5.7. European Media Ventures (EMV) v. Republica Cehia – conform BIT: RC (RSCS) - Uniunea Economică Belgia-Luxemburg și conform BIT: RC (RFCS) – Olanda	100
V.5.5.8. Australian Airlines v. Slovacia - conform BIT: RC (RFCS) - Austria	101
V.5.6. Punctul de vedere al Comisiei privind protecția investițiilor conform BIT și opinia diferită a majorității țărilor membre.....	102
V.6. Problematica juridică referitoare la BIT intracomunitar	107
V.7. Lipsa competenței arbitrilor asupra solicitărilor care vizează punctul de vedere preliminar al CJUE	108
V.7.1. Hotărârea din dosarul Nordsee	109
V.7.2. Hotărârea în procesul Marc Rich.....	111
V.7.3. Eforturile Comisiei pentru subordonarea arbitrajelor în cauzele de drept civil regulamentul Bruxelles I și legătura cu protecția investițiilor.....	113
V.7.3.1. Relația arbitrajului în cauzele de drept civil (comerciale) și litigiile investitor v. Stat în planul perspectivei comunitare.....	113
V.7.3.2. Alternativa propusă de Regulamentul Bruxelles I	115
V.7.3.3. Relația arbitrajului cu regulamentul Bruxelles I.....	116
V.7.3.4. Comisia și cartea verde.....	118
V.7.3.5. Opinia predominant negativă a forurilor de specialitate și a statelor membre asupra lărgirii impactului reglementărilor comunitare în raport cu arbitrajul	120

V.7.3.5.1. Opiniile forurilor de specialitate.....	120
V.7.3.5.2. Atitudinea statelor membre față de Cartea Verde exprimată în rapoartele naționale.....	122
V.7.4. Relația conținutului concret al regulamentului Bruxelles I cu mecanismele de soluționare a litigiilor investitor v. stat	124
V.7.5. Raportul Heidelberg	125
V.7.6. Caracterul contractului de arbitraj în cauzele comerciale versus baza legală pentru competența arbitrilor în litigiile investiționale	126
V.7.7. Executarea sentințelor de arbitraj date în litigii conform BIT (investitor v. stat)	128
V.7.7.1. Semnificația Convenției de la New York (CNY) ca reglementare internațională comună	128
V.7.7.2. Hotărârea CJUE în dosarul Eco-Swiss.....	130
V.7.7.3. Convenția de la New York (CNY) și ordinea publică europeană.....	131

Capitolul VI. Soluționarea litigiilor izvorâte din BIT încheiate între state membre și state nemembre (așa-numitul BIT extracomunitar).....

VI.1. Aspecte juridice legate de BIT încheiate cu alte state decât cele membre.....	137
VI.2. AES Summit Generation Limited și AES-Tisza Erömű v. Ungaria/ Electrabel S.A. v. Ungaria	138
VI.3. Procesul privind nerespectarea obligațiilor, instrumentat de CJUE împotriva statelor membre, în legătură cu angajamentele lor conform BIT.....	142
VI.3.1. Măsuri coercitive împotriva statelor membre	142
VI.3.2. Reclamațiile Comisiei împotriva țărilor membre pentru nerespectarea obligației de adaptare a regimului BIT la dreptul comunitar	145
VI.3.2.1. Comisia v. Austria (C-205/06) și Comisia v. Suedia (C-249/06)	145
VI.3.2.2. Punctul de vedere al Avocatului General	148
VI.3.2.3. Hotărâri ale CJUE	149
VI.3.2.4. Comisia v. Finlanda (C-118/07).....	153

Capitolul VII. Dreptul Comunitar, respectiv Unional, și tratatele multilaterale de protecție a investițiilor.....

VII.1. Acordul privind Carta Energetică.....	157
VII.2. Soluționarea conflictelor conform ECT	159
VII.2.1. Conflictelor investitor v. stat în baza ECT	160
VII.2.2. Conflictelor dintre state.....	161
VII.3. Conflictelor față de UE și statele membre UE conform ECT	162
VII.4. Litigiile intracomunitare conform ECT.....	164

VII.4.1. Mercuria Energy Group Limited v. Republica Polonia	165
VII.4.2. Electrabel S.A. v. Ungaria, respectiv AES Summit Generation Limited și AES - Tizsa Eromu KFT. v. Ungaria	165
VII.4.2.1. Situația de fapt și de drept	165
VII.4.2.2. Cadrul legal al regularizării comunitare a prețurilor în domeniul energetic în contextul protecției investițiilor	166
Capitolul VIII. Modificarea situației ca urmare a aderării la UE – conflictul de interese dintre statele membre conform dreptului comunitar și conform altor angajamente din dreptul internațional	170
VIII.1. Tratatetele internaționale	170
VIII.1.1. Coliziunea angajamentelor internaționale conform principiilor dreptului internațional	170
VIII.1.2. Tratatetele încheiate consecutiv	172
VIII.1.2.1. Ratione temporis ca mijloc de apreciere (calificativ)	172
VIII.1.2.2. Concordanța regimului reglementărilor unui tratat	173
VIII.1.2.3. Presumții încorporate în art. 30 CVDT	174
VIII.1.3. Coliziunea tratatelor internaționale	177
VIII.2. Tratatetele internaționale încheiate de Comunitate	178
VIII.2.1. Tratatetele internaționale încheiate de Comunitate fără participarea statelor membre	178
VIII.2.2. Tratatetele internaționale încheiate între Comunitate și statele membre	178
Capitolul IX. Reglementarea obligațiilor orizontale dintre Uniune și statele membre privind angajamentele lor actuale în raport cu statele din afara Uniunii și obligațiile pro futuro	181
IX.1. Modificările și anularea acordurilor internaționale din perspectiva dreptului comunitar, respectiv dreptului Uniunii, și din perspectiva dreptului internațional	181
IX.1.1. Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor (1969)	181
IX.1.1.1. Regimul de modificare a tratatelor internaționale	181
IX.1.1.2. Principalele soluții pentru modificarea unui tratat bilateral internațional	181
IX.1.1.3. Principalele soluții pentru modificarea unui tratat internațional multilateral	182
IX.1.1.3.1. Principiul egalității suverane	182
IX.1.1.3.2. Sistemul-cascadă ca expresie a identității părților tratatului	182
IX.1.1.3.3. Mecanismul general al concurenței dintre calitatea de membru a unui stat contractant individual și asociațiile multinaționale și regionale (REIO) ca înalte părți colective ale tratatelor internaționale și organizațiilor	183

IX.1.1.3.4. Reglementări parțiale (modificarea) ale tratatelor multilaterale – modificările inter partes	183
IX.1.1.4. Expirarea valabilității tratatelor internaționale	184
IX.1.1.4.1. Convenția părților	184
IX.1.1.4.2. Contractus posterior (substituirea printr-un tratat ulterior)	184
IX.1.1.4.3. Încălcarea esențială a tratatului	185
IX.1.1.4.4. Imposibilitatea de executare (aplicare)	187
IX.1.1.5. Alte cauze de încetare a tratatului conform CVDT	188
IX.2. Aplicarea principiului rebus sic stantibus	188
IX.2.1. Excepția aplicării principiului rebus sic stantibus	188
IX.2.2. Dreptul comunitar	192
IX.2.3. Comparația cu dimensiunea de drept civil a clauzei rebus sic stantibus și diversitatea culturilor juridice.....	195
IX.2.3.1. Importanța conceptului de diversitate în sistemele juridice naționale	195
IX.2.3.2. Exemple de doctrine naționale conform principiului rebus sic stantibus (și analogii).....	198
IX.2.3.2.1. Franța	198
IX.2.3.2.2. Italia	199
IX.2.3.2.3. Germania.....	199
IX.2.3.2.4. Argentina	200
IX.2.3.2.5. Uruguay	200
IX.2.3.2.6. Rebus sic stantibus în sistemul common law	201
IX.3. Statutul Comunității (respectiv UE) după dreptul internațional contractual	203
IX.3.1. Aplicabilitatea CVDT și a celei de-a Doua Convenții de la Viena	203
IX.3.2. Regimul dreptului internațional	205
IX.3.3. Poziția CE (Reglementare internă).....	206
IX.3.3.1. Tratatul încheiate de Comunitate, respectiv Uniune	206
IX.3.3.2. Tratatul mixte.....	207
IX.3.3.3. Tratatul internațional încheiate de către statele membre.....	210
IX.3.3.4. Tratatul internațional încheiate după intrarea în vigoare a TCE.....	210
IX.3.3.5. Tratatul internațional încheiate înaintea intrării în vigoare a TCE.....	211
IX.3.3.6. Angajamentele conflictuale	211
Capitolul X. Competența UE în investiții străine – evoluția ulterioară.....	214
X.1. Politica comercială comună	214
X.2. Tratatul de la Lisabona (TFUE) și protecția investițiilor	215
X.3. Implicațiile specifice ale Tratatului de la Lisabona în domeniul ISD.....	220

X.3.1. Investiții de portofoliu	220
X.3.2. Statusul BIT existente și al altor angajamente internaționale (Convenția ICSID)	221
X.4. Propunere de hotărâre pentru perioada de tranziție și comunicatul Comisiei din 7 iulie 2010.....	223
Capitolul XI. Interacțiuni ale UE și statele membre în procesul (eventual) de modificări ale BIT existente și unele angajamente bilaterale noi asumate de către țările membre pentru stimularea și protecția reciprocă a investițiilor	239
XI.1. Clauza REIO.....	239
XI.2. Rapoarte Amicus Curiae: Intervențiile Comisiei în litigii în care sunt implicate statele membre.....	239
XI.3. Tranziția de la competențele mixte la competența exclusivă a UE.....	241
XI.4. Platforma minimală pentru investiții	249
XI.5. Dezvoltarea instituțiilor contractuale și a unor relații bilaterale privind promovarea și protecția reciprocă a investițiilor	250
XI.5.1. Dezvoltarea unor instituții contractuale în raport cu dreptul comunitar	250
XI.5.2. Transferurile de capital	251
XI.5.3. Clauza națiunii celei mai favorizate (CNF) și excepțiile de la ea	253
XI.5.4. Relațiile cu Statele Unite.....	257
XI.5.5. Relațiile cu Canada	259
XI.5.6. Modificări ale unor relații bilaterale individuale.....	265
XI.5.6.1. BIT: RC – Croația	265
XI.5.6.2. BIT: Republica Cehă – România.....	267
XI.5.6.3. BIT: Republica Cehă – Vietnam	269
XI.5.6.4. BIT: Slovacia - Vietnam (și viitorul reglementărilor contractuale individuale din punctul de vedere al unor state membre)	272
XI.5.6.5. BIT: Republica Cehă – Republica Slovacă	273
XI.5.6.6. BIT: RC - Estonia, RC - Lituania și RC - Letonia.....	277
XI.5.6.7. BIT: RC – Italia.....	278
XI.5.7. Noile angajamente internaționale preluate după aderarea la UE....	278
XI.5.7.1. BIT: RC – Bahrain	278
XI.5.7.2. BIT: RC - Cambodgia	280
XI.5.7.3. BIT: RC - Yemen	280
XI.5.7.4. BIT: RC – Siria și BIT: RS - Siria.....	280
XI.5.7.5. Noul model BIT german.....	281
Tabele	283
Tabelul nr. 2. Restricționări față de terțe țări aplicate de statele membre CE (starea conform TCE înainte de TFUE)	283

Tabelul nr. 3. Restricționări față de țări aplicate din partea statelor membre UE	284
Tabelul nr. 4. Rezumatul tratatelor bilaterale referitoare la stimularea și protecția reciprocă a investițiilor și câteva angajamente multilaterale privind ISD în relațiile dintre RC, RS și Polonia	285
Bibliografie.....	307
I. Monografii editate în RC sau RS.....	307
II. Contribuții în presa periodică și colecțiile editate în RC sau RS.....	312
III. Monografii editate în afara RC și RS.....	321
IV. Contribuții în presa periodică și în analele editate în afara Republicii Cehe sau Slovace.....	335
V. Surse disponibile în format electronic	355
Index de materii.....	361
I. Index după cuvintele-cheie.....	361
II. Indexul actelor citate (acte normative și alte surse)	367
III. Indexul trimeritelor la hotărâri date în proceduri judiciare sau de arbitraj (ordonate după instanță și după denumirea părților).....	375